

Yeryuvarı ve İnsan

Bugün toplumumuzda, en cömertçe harcadığımız, yarımını düşünmeden tükettiğimiz, bugün pek kıymetini bilmediğimiz, belki "bıçak kemiğe dayandığı" zaman çözümler arayacağımız ya da soluksuz kaldığımızda tedbirlerini düşünceğimiz bir varlık çevre. Ankara'nın kışın havasının iyice duman bulutu olduğu günlerde veya bahırların bile yaşayamayacağı kadar kirlenen körfezlerin de ortaya çıktığı günlerde gündeme gelen bir konu olma durumunda bugün için. Ancak, çevremizi, doğamızı gün be gün süratle kaybediyoruz. Sanayileşim derken çevremizi yaşanmaz duruma getiriyoruz. Sanayileşmiş ülkelerde de var çevre sorunları, boyutları da bizden daha büyük. Ancak bu ülkelerin çevrenin korunması için ortaya koydukları da aynı boyutlarda. Çevreyi koruma yasaları, örgütleri ve savaşmaları çevrenin tahribine yol açmıyor.

Bizim çevremize karşı olan kayıtsızlığımızın yanı sıra, genelde tüm sanayileşmemiş ülkeler giren sanayileşmiş ülke temsilcilerinin ortak tavırları kendi ülkelerindeki davranışlarından çok farklı olarak yansıyor. Petrol tankerlerini bizim sularımıza girince yıkayıp boşaltmaları, kurulacak bir kimya tesisinin salt kâr çerçevesi içinde düşünülüp tasfiye birimlerinin planlanmaması, ya da kendi ülkelerinde halk sağlığına zararlı olduğu tüm basın ve yayın organlarıyla kamuoyuna duyurulan, çıkarılmaması için yasalar koyan sanayileşmiş ülkeler aynı ürünlerin az gelişmiş ülkelerde satılması, pazarlanması için bunu reklamlarla da ayrıca pompalamaktadırlar. Örneğin; asbestin kullanımı sanayileşmiş ülkelerde giderek kısıtlanmakta, direkt halk sağlığını etkileyecek ürünlerde kullanılması yasal engellemelerle önlenmektedir. Ülkemizde ise asbest, büyük kentlerimize ve köylerimize su getiren tüm asbestli çimentodan mamül su borularıyla içtiğimiz suya kadar girmiş durumdadır. Bu sularda yapılacak bir araştırmayla bir bardak suyla kaç tane asbest lifinin de içildiği ortaya konmuş olacaktır. Salt sorun asbest değildir elbette. Ancak, belki de ülkemiz için en başta işe asbestten başlamak gerekecektir. Çimento fabrikalarının tozu-dumanında boğulan kentler, kanalizasyonun tehdit ettiği Tuz Gölü'nün geleceği, bor tuzu yataklarının Balıkesir yöresindeki tarıma olumsuz etkileri, Taşucu nükleer reaktörünün önümüzdeki günlerde yapacağı tahribat, Nevşehir yöresindeki zeolitlerin kanserojen etkileri, yüksek flor konsantrasyonlu suların çeşitli yörelerdeki insanların dişleri ve kemiklerinde hastalıklara yol açması, büyük kentlerin hava kirliliği ve deniz kirliliği, "Çevre" denilince aklımıza takılan konulardan en çok bilinenleri.

Şimdiye kadar bu konuda ortaya önlem getirici, çözümleyici köklü hiçbir şey konulamamıştır. Başbakanlığa bağlı "Çevre Müsteşarlığı" ise bundan birkaç yıl önce kurulmuş ancak günümüze dek sorunları çözümleyici pratik önlemler getirilememiştir. Adları en azından sorunların sayısı kadar olan bir yığın dernek, vakıf veya benzeri kuruluşlar bugüne kadar bazı küçük ve yerel sorunların çözülmesi için iyi niyet ve inatla çaba harcamışlardır.

Günümüze dek birikegelmiş olan çevre sorunları, kısa dönemde gerekli önlemler alınmazsa, çığ gibi büyüyerek çözümü zor hatta olanaksız boyutlara ulaşabilir.